

The Impact of Attachment Styles and Peer Pressure on Risk Taking Behavior in Adolescents

Ayşin SATAN^{a*} (ORCID ID-0000-0002-9852-902X)

Kübra KAPLANER^b (ORCID ID-0000-0003-2773-0743)

^aMarmara University, Faculty of Education, İstanbul/Türkiye

^bMarmara University, Faculty of Education, İstanbul/Türkiye

Article Info

DOI: 10.14812/cufej.934701

Article history:

Received 08.05.2021

Revised 07.02.2021

Accepted 05.08.2022

Keywords:

Attachment Styles,
Peer Pressure,
Risk Taking Behavior.

Research Article

Abstract

The purpose of this research is to examine the effects of attachment styles and peer pressure on risk taking behaviors in adolescents. The research was carried out within the scope of the screening model, which is one of the descriptive research methods. The universe of the research is students from the High Schools in İstanbul. The sample of the study was consisted of 340 students which were selected by simple random sampling method. 191 of these students were female (56.2%) and 149 were male (43.8%). Relation Scale, Peer Print Scale and Risk Taking Behavior scale were used in the research. The Pearson Moments Multiplication Correlation coefficient was used to see the relationship between attachment styles, peer pressure, and risk taking behaviors in the study. Then, hierarchical regression analysis was used for the related variables. Results showed that, in the first step; peer pressure explains 16% of the risk taking behavior alone, while in the second step; secure attachment style from the attachment styles explains 3% of the risk taking behavior and in the third step; the obsessive attachment style from the attachment styles explains 2% of the risk taking behavior. In the direction of these findings it is seen that, risk taking behavior is more explained by peer pressure variable than by other variables.

Ergenlik Döneminde Risk Alma Davranışının Yordayıcıları Olarak Akran Baskısı ve Bağlanma Stillerinin İncelenmesi

Makale Bilgisi

DOI: 934701

Makale Geçmişi:

Geliş 08.05.2021

Düzeltilme 07.02.2022

Kabul 05.08.2022

Anahtar Kelimeler:

Bağlanma Stilleri,
Akran Baskısı,
Risk Alma Davranışı.

Araştırma Makalesi

Öz

Bu araştırmanın amacı ergenlerde bağlanma stilleri ve akran baskısının risk alma davranışı üzerindeki etkisinin incelenmesidir. Araştırma betimsel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kapsamında yürütülmüştür. Araştırmanın evreni İstanbul'da lisede okuyan öğrencilerdir. Evrendeki öğrencilerden seçkisiz örnekleme yönteminden basit seçkisiz örneklemeyle seçilen 340 öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Bu öğrencilerin 191'i kız (% 56.2) 149'su erkektir (% 43.8). Araştırmada İlişki Ölçeği, Akran Baskısı Ölçeği ve Risk Alma Davranışı Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada bağlanma stilleri, akran baskısı ve risk alma davranışları puanları arasındaki ilişkiyi ölçmek için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon katsayısı kullanılmıştır. Daha sonra aralarında ilişki bulunan değişkenlere Hiyerarşik Regresyon analizi uygulanmıştır. Yapılan analiz sonucunda ilk adımda akran baskısı, risk alma davranışının tek başına %16'sını açıklarken ikinci adımda bağlanma stillerinden güvenli bağlanma stili %3'ünü ve üçüncü adımda bağlanma stillerinden saplantılı bağlanma stili ise %2'sini açıklamaktadır. Araştırma bulguları doğrultusunda risk alma davranışını akran baskısı değişkeninin diğer değişkenlere göre daha fazla açıkladığı görülmektedir.

* Corresponding Author: aysin.satan@marmara.edu.tr

Introduction

The process which starts with physical, emotional and psychological changes and ends up with the transformation into adulthood is expressed as adolescence. Many changes are experienced in this period to complete developmental tasks. The individual, whose body image changes in the face of physical changes, copes with the effects of physiological changes while on the other hand coping with the emotional problems caused by these effects. They are in both the effort of individualization and in the effort of socialization. While proving of the individuality has importance for the individuals, they also face the need to be belonged to the social environment in which their individuality is accepted (Siyez & Soylu, 2017). All these necessities and needs lead to radical changes in the individual who completes the childhood process. On the other hand, these radical changes cause the individuals to be more sensitive to display risky behaviors that can harm themselves or endanger their health (Özmen, 2006). Studies show that while adolescence is an important period in terms of peer relationships, it is also the period when risk-bearing behaviors are started to be tested (Gullotta & Adams, 2005). Researchers state that the middle adolescence period is the period in which more risk taking behavior is observed (Özçevikel, 2003; Simons-Morton et al., 2001). Similarly, in the study by Byrnes et al.(1999), the researchers separated the participants into 5 groups as ages 3-9 (1st level), ages 10-13 (2nd level), ages 14-17 (3rd level), ages 18-21 (4th level) and age 21 and older (5th level) and compared the age groups in terms of risk-taking behavior. As a result of the findings obtained, it was found that risk taking behaviors did not change from level 1 to level 2, showed decrease from level 2 to level 3, increased from level 3 to level 4 and again showed decrease from level 4 to level 5. In another study, Bulut-Ateş and Akbaş (2012) examined the risk-taking behavior of adolescents between the ages of 14-18 and they explained that this age group display behaviors such as escaping from school, engaging in a fight, traffic infringement and drinking alcoholic beverages which are described as risk-taking behaviors. Risk-taking behaviors are generally defined as behaviors that endanger health and are life-threatening, that is, likely to result in illness or death (Alexander et al., 1990). Risk-taking behaviors can be examined in four groups as risk-taking behaviors related to traffic, risk-taking behaviors related to sexuality, risk-taking behaviors related to drug use and risk-taking behaviors related to dangerous sports (Gonzalez et al., 1994). In addition, the other risk taking behaviors which do not fall into these four groups can be expressed as carrying a knife, to be involved in a physical fight, aggression, suicidal ideation and suicide attempt (Bayar, 1999). Pekel-Uludağlı and Sayıl (2009) explain that such risk-taking behaviors arouse excitement during adolescence and individuals who have tried such behaviors have benefits in peer groups such as being accepted more by their peers and having authority. Under the benefits of risky behaviors for adolescents, there are some factors that lead adolescents to benefit from risky behaviors. When the researches in this context are examined, the participation of adolescents in risky behaviors is affected also by the following; peer pressure they experience, potential psychosocial difficulties, adolescents' choice of friend and their attitudes and behaviors towards that, family incompatibilities and attachment styles with their negative experiences, age and gender (Bayar, 1999; Fischhoff et al., 1999; Gullone, et al., 2000; Liang & Jemerin, 1995; May et al., 1999; Siegel & Cousins, 1994). In this study; peer relationships, which are considered to be the most important form of intimate relationship during adolescence, and parent relationships known as the first relationship experience will be discussed in the context of risk-taking behaviors. It is known that in adolescence period, individuals tend to become distanced from the family and spend more time with their peers. Peer relations are seen as one of the most important elements of adolescence period (Bayhan & Işıtan, 2010). Sullivan (1953) and Erikson (1968) explain peer relationships through the need for establishing closeness during adolescence (cited by; Steinberg, 2005). Accordingly, the need for closeness requires emotional bonding. It is stated that what is sought and expected in peer relationships is the need for emotional bonding. While this need can be met with satisfying healthy peer relationships, on the other hand, intense emotional needs lead to unhealthy peer relationships. The individual, who tries to be belonged, to be accepted and consequently to establish a bond with the peers, may also be under the control of the peer or peer group without realizing this. This control brings peer pressure with it (Kiran-Esen, 2003). Peer pressure is defined as the insistence and encouragement of the individual to do something in the activities of peer groups owned by the individual (Santor et al., 2000). The desire to be influenced and simulated among

peers during adolescence (for example, dressing the same style, listening to the same music, etc.) may have a pressure factor. Satan (2013) states that the adolescents' desire for belonging to a group will make it easier for peer groups to exercise control over the individual. Peer pressure can lead the individual to experience negative and risk-bearing behaviors (using drugs, dropping out the school, etc.) (Demir & Çelikkaleli, 2019). Goel and Malik (2017) explain that behaviors exhibited by taking risk as a result of peer pressure benefit the individual in terms of loyalty to the group and therefore continue to exhibit risk-bearing behaviors. This situation shows that peer pressure will bring also risk taking behavior with it. When the literature is analyzed, it is possible to find studies showing that peer pressure is related to the risk taking behavior (Foreman, 2001; Kiran, 2002; May et al., 1999; Pearl et al., 1990; Santor et al., 2000). Although the influence of peers and peer groups increased during adolescence, traces of attachment relationship with parents do not lose their effect in this period (Allen & Land, 1999). Traces of attachment in adolescence show up as a need for emotional intimacy rather than physical intimacy. Secure attachment with parents is an important source of strength in dealing with adolescence problems (Karakuş, 2012). Allen et al. (2002) state that adolescents, who are insecure, experience certain problems in their social relationships, have low social competencies, tend to take more risks as a result. It was found that adolescents who were securely attached had less risky behaviors than adolescents who were insecure. According to the findings, adolescents' affiliation to the parents in the first years of their lives is effective in taking risks. Hamarta (2004) states that adolescents who have secure attachments with their parents experience close and supportive relationships with their peer relationships, too. On the other hand, researchers explain that as an extension of secure attachment in infancy, trust-based attachment behaviors are observed in adolescence and the existence of these behaviors constitutes an obstacle in applying risk-bearing behaviors (Doğan et al., 2016). At this point, it can be said that attachment styles in adolescence are an important predictor of risk-taking behavior. When the relevant literature is scanned, it is seen that risk taking behavior should be approached in multi-dimensional terms. Risk taking behavior, which is associated with many variables, is critical for peer and parent relationships when it comes to adolescence period (Korkmaz & Karakuş, 2005). Therefore, in this study, as predictors of participating in risk-taking behavior in adolescence; peer pressure, and the effect of attachment styles variables has been tested.

Method

Research Model

In this study, it is aimed to examine whether adolescents' risk-taking behaviors are significantly predicted by peer pressure and attachment styles. For this purpose, the research was carried out within the scope of the survey model, which is one of the descriptive research methods. Primarily, Pearson correlation coefficients between variables were examined. Later, a Hierarchical Regression Analysis was carried out regarding how much of peer pressure and attachment styles variables explained the risk-taking behavior. The results obtained are presented in the findings section of the research in tables. all headings to the left.

Population and Sample

The population of the research is 2530 students studying in 6 Imam Hatip High Schools in Maltepe district of Istanbul. 340 students selected from the random sampling method among the students studying in 6 imam Hatip high schools in the study constitute the sample of the study. 191 of these students are girls (56.2%), 149 of them are boys (43.8%). Relationship Scale, Peer Pressure Scale and Risk Taking Behavior Scale were used in the study.

Data Collection Tools

Relationship Scales Questionnaire

Relationship Scales developed by Griffin and Bartholomew (1994) to examine attachment styles (safe, fearful, obsessive and unregistered) within the scope of the quadruple attachment model were

adapted to Turkish culture by Sümer and Güngör (1999). The participants marked on a 7-digit scale how each item defines themselves and their general attitude in close relationships (1 = does not identify me at all; 7 = completely identifies me). Safe and indifferent attachment styles are measured with five items, while obsessive and fearful attachment styles are measured with four items. Continuous scores reflecting the four attachment styles are obtained by summing the items aimed at measuring these styles and dividing this total by the number of items in each subscale. Thus, the scores that can be obtained from the subscales vary between 1 and 7. When the reliability coefficients of the scale are examined, the internal consistency coefficients (alpha) of its subscales vary between .27 and .61. The result found this study are follows; the Cronbach's Alpha value of the scale was found to be .85-.88. In test-retest reliability, the correlations between scales vary between .54 and .78. Correlations between the same and different attachment styles are seen in the expected direction in two different applications. Validity and reliability study findings showed that four basic attachment styles (profiles) can be defined within the framework of the quadruple attachment model also in Turkish culture.

Peer Pressure Scale

The Peer Pressure Scale was developed by Kiran-Esen (2003). The measurement tool that aims to measure the negative peer pressure experienced by adolescents is a five-point Likert-type scale. The highest score that can be obtained from the scale is 180 and the lowest score is 34. The rise in the score obtained shows that peer pressure is high. The internal consistency coefficient for the 34-item scale is .90. The reliability coefficient for the direct peer pressure subscale consisting of 19 items is .89, and the alpha for the 15-item indirect peer pressure subscale is .82. The result found this study are follows; the Cronbach's Alpha value of the whole scale was found to be .81. The item-total correlation of the scale varies between .30 and .59. When the factor analysis findings of the scale are analyzed, the total variance explained by the two factors is 40.527%, of which 27.025% is the first factor and 13.502% is the second factor. When all the findings were evaluated, the scale was found to be a valid and reliable measurement tool.

Risk Taking Scale in Adolescents

The scale which its original was developed by Gullone, Moore, Moss and Boyd (2000), was adapted to Turkish by Kiran (2002). The measurement tool consisting of 26 items expressing various risk taking behaviors of adolescents is a 5-point Likert type scale. The scale has 3 sub-dimensions; taking risks about the social position, taking risks about traffic and taking risks about using drugs. Cronbach Alpha coefficient method was used for internal consistency in the reliability analysis of the scale and the test retest method was used to determine reliability in terms of stability. The reliability coefficient was found as .88 for the whole scale, .84 for the Social Position Risk Taking Subscale, .74 for the Traffic Risk Taking Subscale and .62 for the Using Drugs Risk Taking Subscale. The result found this study are follows; the Cronbach's Alpha value of the whole scale was found to be .72. The reliability coefficient obtained with the test-retest method was found .85 for the entire scale, .76 for the Social Position Risk-Taking Subscale, .67 for the Traffic Risk-Taking Subscale and .64 for the Using Drugs Risk-Taking Subscale. Similar scale validity was performed with the Risk Taking Scale developed by Bayar (1999) and the correlation between the two scales was found as .87. Findings regarding the validity and reliability of RTSA show that the scale is a valid and reliable measurement tool.

Data Analysis

In the research, the data were analyzed using SPSS 21.0 program. After the data was cleaned and edited, the normality of the distribution was evaluated using the Kolmogorov Smirnov test. Data obtained from attachment styles, peer pressure and risk taking behavior showed normal distribution ($p > .05$). Pearson moments correlation coefficient and hierarchical regression analysis were used to determine the relationship between attachment styles, peer pressure and risk taking behavior. Then, hierarchical regression analysis was applied to the related variables. The margin of error was accepted as 0.05 in the study.

Ethical Procedure

Measuring tools were introduced to the sample group before data was collected. How to fill the scales is explained. Scientific ethical rules have been followed. Attention has been paid to the volunteerism of the participants. Informed consent forms were distributed to volunteers and asked to fill the form. In addition, the necessary permission document was obtained from parents.

Table 1.

Pearson Moment Correlation Analysis Results Related to the Relationship between Risk-Taking Behavior Scale Scores and the Sub-Dimension Scores of the Scale and Peer Pressure

	Peer Pressure	Secure Attachment	Unregistered Attachment	Fearful Attachment	Obsessive Attachment
Risk-Taking Behavior	.396**	.326**	-.019	.007	.119**
N	340	340	340	340	340

Research findings; There was a significant relationship between risk taking behavior scores and peer pressure scores ($r = .396, p < .01$). A significant relationship was found between secure attachment and obsessive attachment subscale scores of risk-taking behavior scores relationship scale ($r = .326, p < .01$; $r = .119, p < .01$). In other words, as risk-taking behavior increases, peer pressure, secure and obsessive attachment levels also increase.

Table 2.

Hierarchical Regression Analysis Summary Table about How Much Peer Pressure, Attachment Style Variables Explain the Risk-Taking Behavior

	Predictive Variable	R	R ²	F	Sd	B	β	p
1.step	Peer Pressure	.396	.157	62,951	1/338	53.667 .537	.396**	.000
2.step	Peer Pressure secure attachment	.431	.186	38.476	2/337	.425 .478	.314**	.000
3.step	Peer Pressure secure attachment obsessive attachment	.461	.231	30.269	3/336	.073 .137 .587	.172**	.001
							.165**	.000

Peer pressure, which has a significant relationship with risk-taking behavior, was included in the first step in the hierarchical regression analysis. In the second step of the hierarchical regression analysis, secure attachment from the sub-dimensions of the scale, which has a significant relationship with risk-

taking behavior, was included with peer pressure. In the third step of the hierarchical regression analysis, obsessive attachment from the sub-dimensions of the relationship scale, which has a significant relationship with risk-taking behavior, was included with peer pressure and secure attachment. In the first stage, the peer pressure variable as a predictor of risk-taking behavior entered the hierarchical regression analysis and explained 16% of the total variance. Bilateral correlation between peer pressure variable and risk-taking behavior was found to be positive and significant ($R = .396$, $R^2 = .157$, $F(1, 338) = 62.951$, $p < .01$). $\beta = .396$, $p < .01$ its original contribution was found to be statistically significant. In the second stage, in addition to the peer pressure variable, a secure attachment variable was also added into the analysis. The additional contribution of this variable is 3%, and the two variables together increased the explained variance to risk taking behavior to 19%. Bilateral correlation between secure attachment and risk-taking behavior was found to be positive and significant ($R = .431$, $R^2 = .19$, $F(2, 337) = 38.426$, $p < .01$). It was found that the original contribution of the secure attachment $\beta = .189$, $p < .01$ entered to the model in the second step was statistically significant. In the third stage, in addition to peer pressure and secure attachment variables, obsessive attachment variable was included. The additional contribution of this variable is 3%, and together, the variance explained by the three variables about risk taking behavior increased to 23%. Original contribution of the obsessive attachment $\beta = .165$, $p < .01$ entered in the third step of the model was found to be statistically significant.

Discussion

When the research findings are examined, peer pressure predicts risk taking behavior more than safe attachment and obsessive attachment according to the other two variables. Similar to this finding obtained from the research, there are many studies that show that peer pressure is associated with risk-taking behavior (Gulleno et al., 2000; Kiran, 2002; Pearl et al., 1990; Perry, 2000). In their study Gündoğdu et al.(2005), stated that the anxiety of being accepted by their peers led adolescents to exhibit risk-bearing behaviors. Satan (2011) states that there are unwritten rules among peers and the effort to comply with these rules may lead the individual to experience harmful behaviors. In this context, it can be said that peer pressure is an important factor affecting the emergence of risk-taking behavior. With adolescence period, the individual moves away from the parents and starts to spend more time with peers and peer groups (Lamiser-Atik, 2013). The attachment figure, in which parents play a role, is shifting towards peers in adolescence period. However, the effects of early period attachment still remain important. While the bond between parents and adolescents is not lost, the need for autonomy brought by adolescence reduces the attachment to parents (Lee, 2003). The way to autonomy is through the ability to trust and establish intimacy with peers, the new attachment figure (Allen & Land, 1999). At this point, the changing element is only the attachment figure, on the other hand, the bond to be established with the attachment figure and the ability to establish a healthy relationship remain. For this reason, the behaviors of establishing a secure relationship, which is taught by early attachment, are a reference for new relationships to be established during adolescence (Kesebir et al., 2011). In the light of all this information, when another finding obtained from the research is examined; it is observed that after the peer pressure variable that predicts risk-taking behavior, safe and obsessive attachment variables that predict risk-taking behavior at a lower level appear. Considering the risk-taking behavior in the context of attachment, it is stated that adolescents with safe attachment style are able to establish satisfied relationships with their peers, they are open to receiving support from the attachment figure, in which they establish a satisfied relationship in challenging situations, and therefore they keep away from risk-bearing behaviors (Allen & Land, 1999; Collin, 1996). However, the finding obtained from this research reveals that secure attachment together with peer pressure predicts risk-taking and peer pressure increases the predictive power alone. At this point, there are some points that should not be ignored. Van Leijenhorst and Crone (2010) explain one of these points. Accordingly, some different chemical activities occur in the brain during adolescence. It is stated that these activities may be effective on impulsivity and risk taking in adolescence. Another point as Steinberg (2005) stated is that adolescence is a process in which cognitive skills continue to develop as of the developmental period. In this process, it is accepted that the individual's perception of risk continues to develop in line

with cognitive regulations. Considering these points explained; it is believed that the ability of adolescents who experience secure attachment with early attachment figure to evaluate the results of their behavior in the context of risk is also open to development and therefore they can see the positive aspects of which risky behaviors offer them in the short term but they cannot be realize the potentially harmful consequences of behavior. It is also thought that adolescents who experience safe attachment, which affects their risk-taking behavior at a low level, exhibit normative risk-taking behaviors (healthy discovery). On the other hand, it is stated that adolescents with insecure attachment styles have problems in communicating and establishing relationships with their peers and tend to exhibit risky behaviors because they lack relationships they trust in challenging situations (Hamarta, 2004). At this point, when the findings obtained from this research are examined, it can be seen that obsessive attachment, peer pressure and secure attachment have a positive effect on the ability to predict risk-taking behavior. Researchers Bartholomew (1991) and France (2000) reported that adolescents with insecure attachment styles may exhibit risky behavior in coping with problems. Similarly, Cooper et al. (1998) explain that adolescents with obsessive attachment styles show the highest risk taking behavior. In another study, Morsünbül (2009) examined the quadruple attachment style and risk-taking behaviors and suggested that attachment styles differ in terms of risk-taking behaviors. Accordingly, he explains that adolescents with a negative self-model (adolescents with fearful and obsessive attachment styles) show higher level of risk-taking behaviors than adolescents with a positive self-model (safe and avoidant attachment styles). In this case, it can be said that the findings obtained from this research and the research findings in the literature share similar results with regard that obsessive attachment predicts risk-bearing behaviors. When the research findings are evaluated integrally, attachment and peer pressure appear to be predictors of risk in adolescence. It is thought that this finding can contribute to the prevention and intervention studies that will be carried out to reduce risky behaviors during adolescence. On the other hand, it is predicted that research findings will contribute to the analysis of different variables that predict risk taking. In addition, it is suggested that the relationship of risk taking can be analyzed behavioral problems such as identity status, self-concept, coping with stress, anxiety / impulsivity, and also family structures. As a result of all these suggestions and evaluations, it is thought that the findings of this study will be beneficial to practitioners, researchers and parents.

Author Contribution Rates

The authors contributed equally to the study.

Ethical Declaration

All rules included in the “Directive for Scientific Research and Publication Ethics in Higher Education Institutions” have been adhered to, and none of the “Actions Contrary to Scientific Research and Publication Ethics” included in the second section of the Directive have been implemented.

Conflict Statement

The author declares no competing interests.

Türkçe Sürümü

Giriş

Fiziksel, duygusal ve psikolojik değişimlerle başlayan ve yetişkinliğe dönüşümle son bulan süreç ergenlik olarak ifade edilmektedir. Bu dönemde gelişimsel görevleri tamamlamak üzere pek çok değişim yaşanmaktadır. Fiziksel değişimler karşısında beden algısı değişen birey bir yandan fizyolojik değişimlerin etkileriyle baş ederken diğer yandan da bu etkilerin meydana getirdiği duygusal sorunlarla baş etmektedir. Hem bireyselleşme çabası hem de sosyalleşme çabası içinde bulunmaktadır. Birey hem bireyselliğini ispat etmek isterken hem de bireyselliğinin kabul gördüğü sosyal çevreye ait olma ihtiyacı hissetmektedir (Siyez & Soylu,2017). Tüm bu gereksinimler ve ihtiyaçlar çocukluk sürecini tamamlayan bireyde köklü değişimlere yol açmaktadır. Öte yandan ise yaşanan bu köklü değişimler bireyin kendine zarar verebilecek ya da sağlığını tehlikeye atabilecek riskli davranışlar sergileme konusunda daha duyarlı olmasına neden olmaktadır (Özmen, 2006).Yapılan çalışmalar ergenliğin akran ilişkileri açısından önemli bir dönem olmakla birlikte risk barındıran davranışlarında denenmeye başladığı dönem olduğunu göstermektedir (Gullota ve Adams, 2005). Araştırmacılar orta ergenlik döneminin daha fazla risk alma davranışının görüldüğü dönem olduğunu belirtmektedir (Özçevikel, 2003; Simons-Morton et al., 2001).Benzer şekilde Byrnes ve diğ. (1999) tarafından yapılan çalışmada araştırmacılar katılımcıları yaşları 3-9 (1. düzey), 10-13 (2. düzey), 14-17 (3. düzey), 18-21 (4. düzey) ve 21'den büyük (5. düzey) olmak üzere beş gruba ayırmıştır ve yaş gruplarını risk alma davranışı açısından karşılaştırmıştır. Elde edilen bulgular sonucunda ise; risk alma davranışlarında 1. düzeyden 2. düzeye değişim olmadığı, 2. düzeyden 3. düzeye azalma olduğu, 3. düzeyden 4. düzeye artış olduğu ve 4. düzeyden 5. düzeye yine azalma olduğu bulunmuştur. Bir başka çalışmada ise Bulut-Ateş ve Akbaş (2012) 14-18 yaş arasında bulunan ergenlerin risk alma davranışlarını incelemişler ve bu yaş aralığında risk alma davranışı olarak nitelenen; okuldan kaçma, kavgaya karışma, trafikte yasalara aykırı hareket etme ve alkollü içecek kullanma gibi risk barındıran davranışları sergilediklerini açıklamaktadırlar.

Risk alma davranışları, genel olarak sağlıklı tehlikeye atan ve hayati tehlike yaratan, yani hastalık veya ölümlü sonuçlanma ihtimali yüksek davranışlar olarak belirtilmektedir (Alexander vd., 1990). Risk alma davranışları;trafikle ilgili risk alma davranışları, cinsellikle ilgili risk alma davranışları, madde kullanımıyla ilgili risk alma davranışları ve tehlikeli sporlarla ilgili risk alma davranışları şeklinde dört grupta incelenebilmektedir (Gonzalez vd., 1994). Ayrıca bu dört gruba da girmeyen diğer risk alma davranışları olarak; bıçak taşıma, fiziksel kavgaya karışma, saldırganlık, intihar düşüncesi ve intihar girişimi sayılabilmektedir (Bayar, 1999). Pekel-Uludağlı ve Sayıl (2009) bu tür risk alma davranışlarının ergenlik döneminde heyecan uyandırdığını ve bireylere bu tür davranışları denemiş olmanın akranları tarafından daha çok kabul edilme, otorite sahibi olma gibi akran grupları içerisinde yarar sağladığını açıklamaktadır. Riskli davranışların ergenlere sağladığı yararın altında ise ergenleri riskli davranışlardan yarar sağlamaya götüren bazı etmenler yer almaktadır. Bu kapsamda yapılan araştırmalar incelendiğinde; ergenlerin, riskli davranışlara katılımını; yaşadıkları akran baskısı, potansiyel psikososyal güçlükler, ergenlerin arkadaş seçimi ve buna yönelik tutum ve davranışları, aile içi uyumsuzluklar ve olumsuz yaşantılara sahip olup olmalarıyla birlikte bağlanma stilleri, yaş ve cinsiyetin de etkilediği görülmektedir (Bayar, 1999; Fischhoff vd., 1999; Gullone vd., 2000; Liang & Jemerin, 1995; May vd., 1999; Siegel & Cousins, 1994Bu araştırmada; ergenlik döneminde en önemli yakın ilişki biçimi olduğu düşünülen akran ilişkileri ve ilk ilişki deneyimi olarak bilinen ebeveyn ilişkileri risk alma davranışları bağlamında ele alınacaktır.

Ergenlik döneminde bireylerin aileden uzaklaşarak akranlarıyla birlikte olma ve akranlarıyla daha fazla zaman geçirme eğiliminde oldukları bilinmektedir. Akran ilişkileri ergenlik döneminin en önemli öğelerinden biri olarak görülmektedir (Bayhan & Işıtan,2010). Sullivan (1953) ve Erikson (1968) ergenlik döneminde akran ilişkilerini yakınlık kurmak ihtiyacı üzerinden açıklamaktadırlar (akt; Steinberg, 2005). Buna göre; yakınlık kurma ihtiyacı duygusal bağ kurmayı gerektirmektedir. Akran ilişkilerinde aranan ve beklenenin duygusal bağ kurma ihtiyacı olduğu belirtilmektedir. Bu ihtiyaç doyum alınan sağlıklı akran ilişkileriyle karşılanabilirken öte yandan ise yoğun duygusal ihtiyaçlar sağlıklı olmayan akran ilişkileri

yaşamalarına yol açmaktadır. Ait olma, kabul görme ve dolayısıyla akranlarıyla bir bağ oluşturma çabası içerisinde bulunan birey farkında olmadan akran veya akran grubunun kontrolüne de girebilmektedir. Bu kontrol ise akran baskısını da beraberinde getirmektedir (Kıran-Esen, 2003). Akran baskısı, bireyin sahip olduğu akran gruplarının aktivitelerinde bir şeyi yapmak için bireye ısrar etmesi ve cesaretlendirmesi olarak tanımlanmaktadır (Santor vd., 2000). Ergenlik döneminde akranlar arasında birbirinden etkilenme ve benzeşme isteği (örneğin; aynı tarz giyinme, aynı müzikleri dinleme vb.) bir baskı unsuru barındırabilmektedir. Satan (2013) ergenlerde bir gruba ait olma isteğinin akran gruplarının birey üzerinde baskı oluşturmalarını kolaylaştıracağını belirtmektedir. Akran baskısı bireyi, olumsuz ve risk barındıran davranışları (madde kullanma, okul terki vb) deneyimlemeye sürükleyebilmektedir (Demir ve Çelikkaleli, 2019). Goel ve Malik (2017) akran baskısı sonucu risk alınarak sergilenen davranışların, bireye gruba bağlılık açısından yarar sağladığını ve bundan dolayı risk barındıran davranışları sergilemeye devam ettiklerini açıklamaktadır. Bu durum akran baskısının risk alma davranışlarını da beraberinde getireceğini göstermektedir. Literatür incelendiğinde akran baskısıyla risk alma davranışının ilişkili olduğunu gösteren araştırmalara rastlamak mümkün olmaktadır (Foreman, 2001: Kıran, 2002; May vd., 1999; Pearl vd., 1990; Santor vd., 2000).

Ergenlik döneminde akranların ve akran gruplarının etkisinin artmasına rağmen ebeveynlerle olan bağlanma ilişkisinin izleri bu dönemde etkisini yitirmemektedir (Allen & Land, 1999). Ergenlikte bağlanmanın izleri fiziksel yakınlık ihtiyacından öte daha çok duygusal yakınlık ihtiyacı olarak ortaya çıkmaktadır. Ebeveynlerle kurulan güvenli bağlanma ergenlik problemleriyle baş etmede önemli bir güç kaynağı olmaktadır (Karakuş, 2012). Allen ve diğerleri (2002) güvensiz bağlanan ergenlerin özellikle toplumsal ilişkilerinde birtakım sorunlar yaşadıkları, toplumsal yeterliliklerinin düşük olduğu ve bunların sonucunda, daha fazla risk alma eğiliminde olduklarını belirtmektedir. Güvenli bağlanan ergenlerin ise güvensiz bağlanan ergenlere göre daha az riskli davranışta buldukları saptanmıştır. Bulgulara göre, ergenlerin risk alıp almamalarında, yaşamlarının ilk yıllarındaki ana-babaya bağlanmaları etkili olmaktadır. Hamarta (2004) ise ebeveynleri ile güvenli bağ kuran ergenlerin akran ilişkilerinde de yakın ve destek sağlayan ilişkiler yaşadıklarını belirtmektedir. Öte yandan araştırmacılar, bebeklikte yaşanan güvenli bağlanmanın uzantısı olarak ergenlikte güven temelli bağlanma davranışlarının gözlemlendiğini ve bu davranışların varlığının risk barındıran davranışlara başvurmada engel teşkil ettiğini açıklamaktadırlar (Doğan vd., 2016). Bu noktada ergenlikte bağlanma biçimlerinin risk alma davranışının önemli bir yordayıcısı olduğu söylenebilmektedir.

İlgili literatür tarandığında, risk alma davranışına çok boyutlu yaklaşılması gerektiği görülmektedir. Birçok değişkenle ilişki olan risk alma davranışı ergenlik dönemi söz konusu olduğunda akran ve ebeveyn ilişkileri açısından kritik bir önem taşımaktadır (Korkmaz & Karakuş, 2005). Bu nedenle bu çalışmada, ergenlikte risk alma davranışına katılmanın yordayıcıları olarak; akran baskısı, ve bağlanma stilleri değişkenlerinin etkisi sınanmıştır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu çalışmada, ergenlerin risk alma davranışlarının; akran baskısı ve bağlanma stilleri değişkenleri tarafından anlamlı olarak yordanıp yordanmadığının incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda araştırma betimsel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kapsamında yürütülmüştür. Öncelikli olarak değişkenler arasındaki Pearson korelasyon katsayıları incelenmiştir. Daha sonra ise akran baskısı, bağlanma stilleri değişkenlerinin risk alma davranışının ne kadarını açıkladığına ilişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi gerçekleştirilmiştir. Elde edilen sonuçlar tablolar halinde araştırmanın bulgular kısmında sunulmuştur.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni lisede okuyan 2530 öğrencidir. Araştırmada evrenindeki öğrencilerden seçkisiz örnekleme yönteminden basit seçkisiz örneklemeyle seçilen 340 öğrenci araştırmanın örneklemini

oluşturmaktadır. Bu öğrencilerin 191'i kız (% 56.2) 149'u erkektir (% 43.8). Araştırmada İlişki Ölçeği, Akran Baskısı Ölçeği ve Risk Alma Davranışı Ölçeği kullanılmıştır.

Veri Toplama Araçları

İlişki Ölçekleri Anketi

Griffin ve Bartholomew (1994) tarafından bağlanma stillerini (güvenli, korkulu, saplantılı ve kayıtsız) dördü bağlanma modeli kapsamında incelenmek üzere geliştirilen İlişki Ölçekleri Türk kültürüne Sümer ve Güngör (1999) tarafından uyarlanmıştır. Katılımcılar, her bir maddenin kendilerini ve yakın ilişkilerdeki genel tutumlarını ne derece tanımladığını 7 basamaklı bir ölçek üzerinde işaretlemişlerdir (1 = beni hiç tanımlamıyor; 7 = tamamıyla beni tanımlıyor). Güvenli ve kayıtsız bağlanma stilleri beşer maddeyle ölçülürken, saplantılı ve korkulu bağlanma stilleri dörder madde ile ölçülmektedir. Dört bağlanma stilini yansıtan sürekli puanlar bu stilleri ölçmeyi hedefleyen maddelerin toplanmasından ve bu toplamın her bir alt ölçekteki madde sayısına bölünmesinden elde edilmektedir. Böylece, alt ölçeklerden alınabilecek puanlar 1 ile 7 arasında değişmektedir. Ölçeğe ait güvenilirlik katsayıları incelendiğinde alt ölçeklerine ait iç tutarlık katsayıları (alfa) .27 ile .61 arasında değişmektedir. Bu çalışmadaki örneklem üzerinden yapılan analizde ise güvenilirlik katsayısı .85-.88 arasında değişmekte olarak tespit edilmiştir. Test tekrar test güvenilirliğinde ise ölçekler arası korelasyonlar .54 ile .78 arasında değişmektedir. İki farklı zamandaki uygulamada aynı ve farklı bağlanma stilleri arasındaki korelasyonlar beklendiği yönde olduğu görülmektedir. Geçerlik ve güvenilirlik çalışması bulguları; dört temel bağlanma stilinin (profilinin) Türk kültüründe de dördü bağlanma modeli çerçevesinde tanımlanabileceği göstermiştir.

Akran Baskısı Ölçeği

Akran Baskısı Ölçeği Kıran-Esen (2003) tarafından geliştirilmiştir. Ergenlerin yaşadıkları olumsuz akran baskısını ölçmeyi hedefleyen ölçme aracı beşli Likert tipi derecelendirme ölçeğidir. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 180 en düşük puan ise 34'tür. Alınan puanın yükselişi akran baskısının yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçeğin 34 maddelik tümü için iç tutarlık katsayısı .90'dır. 19 maddeden oluşan direkt akran baskısı alt ölçeği için güvenilirlik katsayısı .89'dur, 15 maddelik dolaylı akran baskısı alt ölçeği için alpha ise .82 'dir. Bu çalışmada ölçeğin tümü için güvenilirlik katsayısı .81 olarak bulunmuştur. Ölçeğin madde-toplam korelasyonu ise .30 ile .59 arasında değişmektedir. Ölçeğin faktör analizi bulguları incelendiğinde ise; iki faktörün açıkladığı toplam varyans %40,527 bunun %27,025 birinci %13.502 ise ikinci faktörden kaynaklanmaktadır. Elde tüm bulgular değerlendirildiğinde, ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu görülmüştür.

Ergenlerde Risk Alma Ölçeği

Orijinali Gullone ve diğ.(2000) tarafından geliştirilen ölçeğin Türkçeye uyarlaması Kıran (2002) tarafından yapılmıştır. Ergenlerin risk aldıkları çeşitli davranışları ifade eden 26 maddeden oluşan ölçme aracı 5'li likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin toplumsal konuyla ilgili risk alma, trafik ile ilgili risk alma ve madde kullanımı ile ilgili risk alma üzere 3 alt boyutu bulunmaktadır. Ölçeğin güvenilirlik analizinde iç tutarlılık için Cronbach Alpha katsayısı ve kararlılık anlamındaki güvenilirliğini belirlemek içinse test tekrar test yöntemi kullanılmıştır. Güvenirlik katsayısı ölçeğin tümü için .88, Toplumsal Konuyla İlgili Risk Alma Alt Ölçeği için .84, Trafikle İlgili Risk Alma Alt Ölçeği için .74 ve Madde Kullanımıyla İlgili Risk Alma Alt Ölçeği için .62 olarak bulunmuştur. Test tekrar test yöntemiyle elde edilen güvenilirlik katsayısı ise ölçeğin tümü için .85, Toplumsal Konuyla İlgili Risk Alma Alt Ölçeği için .76, Trafikle İlgili Risk Alma Alt Ölçeği için .67 ve Madde Kullanımıyla İlgili Risk Alma Alt Ölçeği için de .64 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada ölçeğin tümü için güvenilirlik katsayısı .72 olarak bulunmuştur. Benzer ölçek geçerliği Bayar (1999) tarafından geliştirilen Risk Alma Ölçeği ile gerçekleştirilmiş olup iki ölçek arasındaki korelasyon .87 olarak bulunmuştur. ERAÖ'nün geçerlik ve güvenilirliğine ilişkin bulgular, ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmacı tarafından uygulama öncesinde katılımcılara gerekli açıklamalar ve ölçeklerin nasıl doldurulacağına dair bilgi paylaşımı yapılmıştır. Ardından ölçeklerin uygulaması gerçekleştirilmiştir. Araştırmada bağlanma stilleri, akran baskısı ve risk alma davranışları puanları arasındaki ilişkiyi görmek için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon katsayısı kullanılmıştır. Daha sonra aralarında ilişki bulunan değişkenlere Hiyerarşik Regresyon analizi uygulanmıştır. Araştırmada hata payı 0.05 kabul edilmiştir.

Etik Prosedür

Veriler toplanmadan önce örneklem grubundaki öğrencilere ölçme araçları açıklanmıştır. Ölçeklerin yönergeleri ve ne şekilde dolduracakları belirtilmiştir. Verilerin toplanması sırasında bilim etik kurallarına uygun davranılmıştır. Gönüllülük ilkesi göz önünde bulundurulmuştur. Gönüllü olan öğrencilere ve velilerine bilgilendirilmiş onam belgesi dağıtılarak doldurmaları istenmiştir. Ayrıca öğrencilerin velilerinden gerekli izin belgesi alınmıştır.

Bulgular

Tablo 1.

Risk Alma Davranışı, Bağlanma ve Akran Baskısı Arasındaki İlişkiye Ait Pearson Moment Korelasyon Analizi Sonuçları

	Akran baskısı	Güvenli bağlanma	Kayıtsız bağlanma	Korkulu bağlanma	Saplantılı Bağlanma
Risk Alma Davranışı	.396**	.326**	-.019	.007	.119**
N	340	340	340	340	340

**p<.01, * p<.05

Araştırma bulguları; risk alma davranışı puanları akran baskısı puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r = .396$, $p < .01$). Risk alma davranışı puanları ilişki ölçeğinin güvenli bağlanma ve saplantılı bağlanma alt boyut puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r = .326$, $p < .01$; $r = .119$, $p < .01$). Yani risk alma davranışı arttıkça, akran baskısı ,güvenli ve saplantılı bağlanma düzeyleri de artmaktadır.

Tablo 2.

Akran Baskısının Bağlanma Stilleri ve Risk Alma Davranışının Ne Kadarını Açıkladığına İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi Tablosu

	Yordayıcı Değişken	R	R ²	F	Sd	B	β	p
1.Aşama	Sabit	.396	.157	62,951	1/338	53.667	.396**	.000
	Akran baskısı					.537		
2.Aşama	Akran baskısı				2/337			.000
	Güvenli bağ.	.431	.186	38.476		.425	.314**	.000
3.Aşama	Akran baskısı				3/336			.000
	Güvenli bağ.					.073	.313**	.002
	Saplantılı bağ.	.461	.231	30.269		.137	.172**	.001
						.587	.165**	

**p<.01, * p<.05

Hiyerarşik regresyon analizine risk alma davranışı ile anlamlı ilişkisi olan akran baskısı ilk adıma dahil edilmiştir. Hiyerarşik regresyon analizinin ikinci adımına risk alma davranışı ile anlamlı ilişkisi olan ilişki

ölçeğinin alt boyutlarından güvenli bağlanma akran baskısı ile birlikte dahil edilmiştir. Hiyerarşik regresyon analizinin üçüncü adımına ise risk alma davranışı ile anlamlı ilişkisi olan ilişki ölçeğinin alt boyutlarından saplantılı bağlanma akran baskısı ve güvenli bağlanma ile birlikte dahil edilmiştir. Birinci aşamada risk alma davranışının yordayıcısı olarak akran baskısı değişkeni hiyerarşik regresyon analizine girmiş ve toplam varyansın % 16'sini açıklamıştır. Akran baskısı değişkeni ile risk alma davranışı arasındaki ikili korelasyon pozitif yönde ve anlamlı olarak bulunmuştur ($R = .396$, $R^2 = .157$, $F(1,338) = 62.951$, $p < .01$). $\beta = .396$, $p < .01$ özgün katkısının istatistiksel olarak anlamlı olduğu anlaşılmıştır. İkinci aşamada akran baskısı değişkenine ek olarak analize güvenli bağlanma değişkeni de sokulmuştur. Bu değişkenin getirdiği ek katkı % 3 olup iki değişken birlikte risk alma davranışına ilişkin açıklanan varyansı %19'a yükseltmiştir. Güvenli bağlanma ile risk alma davranışı arasındaki ikili korelasyon pozitif yönde ve anlamlı bulunmuştur ($R = .431$, $R^2 = .19$, $F(2,337) = 38.426$, $p < .01$). Modele ikinci adımda girilen güvenli bağlanma $\beta = .189$, $p < .01$ özgün katkısının istatistiksel olarak anlamlı olduğu anlaşılmıştır. Üçüncü aşamada akran baskısı, güvenli bağlanma değişkenlerine ek olarak saplantılı bağlanma değişkeni de sokulmuştur. Bu değişkenin getirdiği ek katkı %3 olup üç değişkenin birlikte risk alma davranışına ilişkin açıklanan varyansı % 23'e yükseltmiştir. Modele üçüncü adımda girilen saplantılı bağlanma $\beta = .165$, $p < .01$ özgün katkısının istatistiksel olarak anlamlı olduğu anlaşılmıştır.

Tartışma

Araştırma bulguları incelendiğinde, akran baskısı risk alma davranışını diğer iki değişkene göre (güvenli bağlanma ve saplantılı bağlanmadan) daha fazla yordamaktadır. Araştırmadan elde edilen bu bulguya benzer şekilde akran baskısıyla risk alma davranışının ilişkili olduğunu ortaya koyan pek çok çalışma olduğu görülmektedir (Gulleno vd., 2000; Kıran, 2002; Pearl vd., 1990; Perry, 2000). Gündoğdu ve diğ. (2005) yaptıkları çalışmada akranlar tarafından kabul edilme endişesinin ergenleri risk içeren davranışlar sergilemeye götürdüğünü ifade etmektedirler. Satan (2011) ise akranlar arasında yazısız kuralların bulunduğunu ve bu kurallara uyma çabasının bireyi zarar verici davranışları denemeye sevk edebileceğini belirtmektedir. Bu bağlamda akran baskısının risk alma davranışının ortaya çıkmasını etkileyen önemli bir faktör olduğu söylenebilmektedir.

Ergenlik dönemi ile birlikte birey ebeveynlerden uzaklaşarak akran ve akran gruplarıyla daha fazla zaman geçirmeye başlamaktadır (Lamiser-Atik, 2013). Ergenlikle birlikte ebeveynlerin rol aldığı bağlanma figürü akranlara doğru kaymaktadır. Ancak bununla birlikte erken dönem bağlanmanın etkileri halen önemini korumaya da devam etmektedir. Ebeveynlerle ergenler arasındaki bağ kaybolmazken ergenliğin getirdiği özerklik ihtiyacı ebeveynlere olan bağlılığı azaltmaktadır (Lee, 2003). Özerkleşmenin yolu ise yeni bağlanma figürü olan akranlara güven duyma ve yakınlık kurabilme becerilerinden geçmektedir (Allen & Land, 1999). Bu noktada değişen unsur sadece bağlanma figürü olmaktadır öte yandan bağlanma figürü ile kurulacak bağ ve sağlıklı ilişki kurma becerileri yerini korumaktadır. Bundan dolayı erken dönem güvenli bağlanmanın öğretmiş olduğu güvenli ilişki kurma davranışları ergenlik döneminde kurulacak yeni ilişkilere referans olmaktadır (Kesebir vd., 2011). Tüm bu bilgiler ışığında araştırmadan elde edilen bir diğer bulgu incelendiğinde; risk alma davranışını yordayan akran baskısı değişkeninden sonra risk alma davranışını daha düşük düzeyde yordayan güvenli ve saplantılı bağlanma değişkenlerinin geldiği görülmektedir. Bağlanma zemininde risk alma davranışı ele alındığında, güvenli bağlanma stiline sahip ergenlerin akranlarıyla doyumlu ilişkiler kurabildikleri, zorlayıcı durumlarda doyumlu ilişki kurdukları bağlanma figüründen destek almaya açık oldukları ve bu nedenle risk barındıran davranışlardan daha uzak oldukları belirtilmektedir (Allen & Land, 1999; Collin, 1996). Ancak bu araştırmadan elde edilen bulgu ise akran baskısıyla birlikte güvenli bağlanmanın risk almayı yordadığı ve akran baskısının tek başına olan yordama gücünü arttırdığını ortaya koymaktadır. Bu noktada göz ardı edilememesi gereken bazı noktalar bulunmaktadır. Bu noktalardan birini Van Leijenhorst ve Crone (2010) açıklamaktadır. Buna göre ergenlik döneminde beyinde bir takım farklılaşan kimyasal aktiviteler gerçekleşmektedir. Bu aktivitelerin ise ergenlikte dürtüsellik ve risk alma üzerinde etkili olabileceği belirtilmektedir. Bir diğer nokta ise Steinberg'in (2005) ifade ettiği üzere, ergenlik gelişimsel dönem itibarıyla bilişsel becerilerin gelişime devam ettiği bir süreçtir. Bu süreçte bireyin risk algısının da bilişsel düzenlemeler doğrultusunda gelişime devam ettiği kabul edilmektedir. Açıklanan bu noktalar göz önüne

alındığında; erken dönem bağlanma figürü ile güvenli bağlanma yaşayan ergenlerin de davranışların sonuçlarını risk bağlamında değerlendirme becerilerinin gelişmeye açık olduğu ve bundan dolayı riskli davranışların kısa vadede onlara sunacağı olumlu yönlerini görebilecekleri ancak davranışın olası zararlı sonuçlarını fark edemeyecekleri düşünülmektedir. Aynı zaman da risk alma davranışını düşük düzeyde etkileyen güvenli bağlanma yaşayan ergenlerin normatif risk alma davranışları (sağlıklı keşfetme) gösterdiği de düşünülmektedir. Öte yandan ise güvensiz bağlanma stiline sahip ergenlerin akranlarıyla iletişim ve ilişki kurmakta sorun yaşadığı, zorlayıcı durumlar karşısında güven duydukları ilişkilerden yoksun oldukları için risk içeren davranışlara başvurmaya eğilim gösterdikleri açıklanmaktadır (Hamarta, 2004). Bu noktada bu araştırmadan elde edilen bulgular incelendiğinde, saplantılı bağlanmanın, akran baskısı ve güvenli bağlanmanın risk alma davranışını yordama gücüne olumlu katkısının olduğu görülmektedir. Araştırmacılar Bartholomew (1991) ve France (2000) güvensiz bağlanma stiline sahip ergenlerin sorunlarla baş etmede riskli davranışlara başvurabileceğini bildirmişlerdir. Benzer şekilde Cooper ve diğ. (1998) saplantılı bağlanma biçimine sahip ergenlerin en yüksek düzeyde risk alma davranışı gösterdiklerini açıklamaktadır. Bir başka araştırmada ise Morsünbül (2009) dörtlü bağlanma stili ve risk alma davranışlarını incelemiş ve bağlanma stillerinin risk alma davranışları açısından farklılaştığını öne sürmüştür. Buna göre olumsuz benlik modeline sahip ergenlerin (korkulu ve saplantılı bağlanma stillerine sahip ergenler) olumlu benlik modeline sahip ergenlerden (güvenli ve kaçınan bağlanma stillerine sahip ergenler) daha yüksek düzeyde risk alma davranışları gösterdiğini açıklamaktadır. Bu durumda araştırmadan elde edilen bulgu ile literatürdeki araştırma bulgularının saplantılı bağlanmanın risk barındıran davranışları yordadığına dair benzer sonuçları paylaştığı söylenebilmektedir.

Araştırma bulguları bütüncül olarak değerlendirildiğinde; bağlanma ve akran baskısının ergenlikte risk almanın yordayıcıları olduğu görülmektedir. Elde edilen bu bulgunun, ergenlik döneminde riskli davranışları azaltmaya yönelik gerçekleştirilecek önleme ve müdahale çalışmalarına katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Özellikle risk alma davranışı geçmişi olan ergenlerle çalışan psikolojik danışman ve eğitimciler için faydalı olacağı düşünülmektedir. Liselerde risk alma davranışını önleme amaçlı gerçekleştirilecek grup ve sınıf rehberliği kapsamındaki çalışmalarda faydalı olabilecektir. Öte yandan risk almayı yordayan farklı değişkenlerin incelenmesinde araştırma bulgularının alana katkı sağlayacağı öngörülmektedir. Bununla birlikte risk almanın; kimlik statüleri, kendilik kavramı, stresle baş etme, kaygı/içekapanıklık gibi davranışsal problemler, aile yapıları ile olan ilişkisinin de incelenebileceği önerilmektedir. Tüm bu öneri ve değerlendirmeler sonucunda, bu çalışmanın sunduğu bulguların; uygulayıcılara, araştırmacılara ve ebeveynlere yararlı olacağı düşünülmektedir.

Yazar Katkı Oranı

Yazarlar, çalışmaya eşit oranda katkı sunmuşlardır.

Etik Beyan

“Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesinde” yer alan tüm kurallara uyulmuş ve yönergenin ikinci bölümünde yer alan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemlerden” hiçbirini gerçekleştirilmemiştir.

Çatışma Beyanı

Yazarlar çalışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmadığını beyan etmektedirler.

References

- Alexander, C. S. ve diğerleri (1990). A measure of risk taking for young adolescents: Reability and validity assesments. *Journal of Youth and Adolescence*, 19(6), 559-569.
- Allen, J. P. & Land, D. (1999). Attachment in adolescence. In J. Cassidy, & P. R. Shaver (Eds.), *Handbook of attachment: Theory, research, and clinical applications* (pp. 319-335). The Guilford Press.
- Bartholomew, K. (1991). Avoidance of intimacy. *Attachment Perspective*, 61, 147-178.
- Bayar, N. (1999). *Ergenlerde risk alma davranışı: İçtepesellik, aile yapısı ve demografik değişkenler açısından gelişimsel bir inceleme* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Bulut-Ateş, F., & Akbaş, T. (2012). Ergenlerde görülen kural dışı davranışların aile ve aile işlevselliği ve yaşam kalitesi açısından incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 337-352.
- Byrnes, J. P., Miller, D. C. & Schafer, W. D. (1999). Gender differences in risk taking: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 125, 367-383.
- Cooper, M. L. , Colins, N. L., & Shaver, P. R. (1998). Attachment styles emotional regulation and adjustment in adolescence. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74(5), 1380-1397.
- Colin, V. L. (1996). *Human Attachment*. Mcgraw-Hill.
- Çok, F., & Güney-Karaman, N. (2008). Ergenlerde risk alma ve eğitime yansımaları. *Eğitim Psikolojisi Sempozyumu*, İstanbul Kültür Üniversitesi, İstanbul, 22-23 Mart 2008.
- Demir,S., & Çelikkaleli, Ö. (2019). Ergenlerde öfkeyle olumlu baş etme: Akran baskısı, arkadaş bağlılığı, algılanan sosyal destek ve cinsiyetin rolü. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(3), 647-667.
- Doğan, U., Kaya, S., & Eren, D. (2016). Lise öğrencilerinin risk alma davranışlarının yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluş değişkenleri ile ilişkisi. *Turkish Studies*, 11(3), 953-964.
- France, A. (2000).Towards a sociological understanding of youth and their risk-taking. *Youth Studies*, 3, 317-331.
- Fischhoff, B., Crowell, N. A., & Kipke M. (1999). *Decision adolescent making–implications for prevention programs*. National Academy Press.
- Gündoğdu, M.,Korkmaz, S., & Karakuş, K. (2005). Lise öğrencilerinde risk alma davranışı. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 21(21), 151-160.
- Gullato, T. P., & Adams, G. R. (2005). *Handbook of adolescent behavioral problems evidence-based approaches to prevention and treatment*. Springer Science.
- Gullone, E., Moore S., Moss, S., & Boyd C. (2000). The adolescent risk-taking questionnaire: Development and psychometric evaluation, *Journal of Adolescent Research*, 15(2), 231-251.
- Goel, R., & Malik, A. (2017). Risk taking and peer pressure in adolescents: A correlational study. *Indian Journal of Health and Well-being*, 8(12), 1528-1532.
- Gonzalez, J. T. ve diğerleri (1994). Adolescents' perceptions of their risk taking behavior. *Adolescence*, 29(115), 701-709.
- Hamarta, E. (2004). *Üniversite öğrencilerinin yakın ilişkilerindeki bazı değişkenlerin (benlik kaygısı, depresyon ve saplantılı düşünme) bağlanma stilleri açısından incelenmesi*[Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- Kesebir, S., Kavzoğlu, S., & Üstündağ, M. F. (2011). Bağlanma ve psikopatoloji. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 3(2), 321-342.
- Kıran-Esen, B. (2002). *Akran baskısı düzeyi farklı olan öğrencilerin risk alma, sigara içme davranışı ve okul başarılarının incelenmesi* [Yayınlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.

- Lamiser-Atik, E. (2013). *Liseli ergenlerde bağlanma stilleri ve psikolojik sağlamlılık arasındaki ilişkide öz-yansıtma ve iç görünün rolü*. İstanbul Bilim Üniversitesi, İstanbul.
- Lee E. J. (2003). *The attachment system throughout the life course: Review and criticisms of attachment theory*. Rochester Institute of Technology.
- Liang, S. W., & Jemerin, J. M. (1995). Life events, cardiovascular reactivity, and risk behavior in adolescent boys. *Pediatrics*, 96(6), 1101-1106.
- May, D. C., Nichols, J. D., & Eltzroth, P. L. (1999). Risky behaviors among adolescents in the midwest: Personal gratification or peer pressure, *Paper presented at American Educational Research Association*, Montreal, Canada.
- Morsünbül Ü. (2009). Attachment and risk taking: Are they interrelated? *International Journal of Human and Social Sciences*, 4, 234-238.
- Pearl, R., Bryan, T., & Herzong, A. (1990). Resisting or acquiescing to peer pressure to engage in misconduct: Adolescents' expectations of probable consequences. *Journal of Youth and Adolescence*, 19(1), 43-45.
- Perry, C. L. (2000). Preadolescent and adolescent influences on health, *Promoting health: Intervention Strategies From social and Behavioral Research*, Washington D.C: National Academy Press, 217-244.
- Santor, D. A., Messervey, D., & Kusumakar V. (2000). Measuring peer pressure, popularity, and conformity in adolescent boys and girls: Predicting school performance, sexual attitudes, and substance abuse. *Journal of Youth and Adolescence*, 29(2), 163-182.
- Satan, A. (2011). Ergenlerde akran baskısı, benlik saygısı ve alkol kullanımı arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 34, 183-194.
- Satan, A. (2013). Ortaöğretim öğrencilerinde akran baskısının internet bağımlılığına olan etkisi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(8), 511-526.
- Steinberg, L. (2005). *Adolescence*. Rutter
- Steinberg, L. (2007). Risk taking in adolescence new perspectives from brain and behavioral science. *Current Directions in Psychological Science*, 16(2), 55-59.
- Sümer, N., & Güngör, D. (1999). Yetişkin bağlanma stilleri ölçeklerinin Türk örneklemini üzerinde psikometrik değerlendirmesi ve kültürlerarası bir karşılaştırma. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14(43), 71-106.
- Siegel, A. W., & Cousins, J. H. (1994). Adolescents' perceptions of the benefits and risks of their own risk taking. *Journal of Emotional & Behavioral Disorders*, 2(2), 89-99.
- Simons-Morton, B., Haynie, D. L., Crump, A. D., Eitel, P., & Saylor, K. E. (2001). Peer and parent influences on smoking and drinking among early adolescents. *Health Education & Behavior*, 28, 95-107.
- Tamar, M. (2005), *Gençlikte Değişim ve Süreklilik*, İzmir: Çelikkol Yayıncılık.
- Uludağlı-Pekel, N., & Sayıl, M. (2009). Orta ve ileri ergenlik döneminde risk alma davranışı: Ebeveyn ve akranların rolü. *Türk Psikoloji Yazıları*, 12(23), 14-24.
- Van Leijenhorst, L., & Crone, E. A. (2009). *Paradoxes in adolescent risk-taking*. In Zelazo, P. D., Chandler, M. & Crone, E. A. (Eds), *Developmental social cognitive neuroscience*. Oxford University Press.
- Yılmaz, T. (2000). *Ergenlikte risk alma davranışlarının incelenmesi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Ege Üniversitesi.